

PRAVNE POSLEDICE ZA POSLODAVCA U SLUČAJU ODBIJANJA PREGOVORA ZA ZAKLJUČENJE KOLEKTIVNOG UGOVORA

Pitanje:

- **Kakve su posledice za poslodavca u slučaju da odlaže pregovore za zaključenje kolektivnog ugovora ili uopšte ne zaključi kolektivni ugovor sa reprezentativnim sindikatom?**

Odgovor:

Uopšteno posmatrano, pravni institut ugovora bi mogli definisati kao "saglasnost volja dva ili više lica kojom se postiže neko pravno dejstvo". Ukoliko takva saglasnost volja ne postoji, neće ni doći do njegovog zaključivanja.

Iako se iz navedene definicije već naslućuje i logičan odgovor na postavljeno pitanje, potrebno je ipak, u skladu sa odredbama Zakona o radu ("Sl.glasnik RS", br. 24/2005, 61/2005 i 54/2009 - dalje: Zakon) dati konkretniji odgovor.

Članom 3. Zakona predviđeno je da se:

"Kolektivnim ugovorom kod poslodavca, u skladu sa zakonom, uređuju se prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa i međusobni odnosi učesnika kolektivnog ugovora.

Pravilnikom o radu, odnosno ugovorom o radu, u skladu sa zakonom, uređuju se prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa:

- 1) ako kod poslodavca nije osnovan sindikat ili nijedan sindikat ne ispunjava uslove reprezentativnosti ili nije zaključen sporazum o udruživanju u skladu sa ovim zakonom;*
- 2) ako nijedan učesnik kolektivnog ugovora ne pokrene inicijativu za početak pregovora radi zaključivanja kolektivnog ugovora;*
- 3) ako učesnici kolektivnog ugovora ne postignu saglasnost za zaključivanje kolektivnog ugovora u roku od 60 dana od dana započinjanja pregovora;*
- 4) ako sindikat, u roku od 15 dana od dana dostavljanja poziva za početak pregovora za zaključivanje kolektivnog ugovora, ne prihvati inicijativu poslodavca.*

U slučaju iz stava 2. tačka 3) ovog člana učesnici kolektivnog ugovora dužni su da nastave pregovore u dobroj volji".

Dalje, članom 254. Zakona propisano je da su:

"Učesnici u zaključivanju kolektivnog ugovora dužni da pregovaraju.

Ako se u toku pregovora ne postigne saglasnost za zaključivanje kolektivnog ugovora u roku od 45 dana od dana započinjanja pregovora, učesnici mogu da obrazuju arbitražu za rešavanje spornih pitanja.

Za delatnosti od opšteg interesa, sporovi u zaključivanju, izmeni i dopuni i primeni kolektivnih ugovora rešavaju se u skladu sa zakonom.

Istovremeno, članom 255. Zakona predviđeno je da: "Sastav, način rada i dejstvo odluke arbitraže sporazumno utvrđuju učesnici u zaključivanju kolektivnog ugovora. Rok za donošenje odluke ne može biti duži od 15 dana od dana obrazovanja arbitraže".

U skladu sa tim, prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih trebalo bi da budu uređena kolektivnim ugovorom kod poslodavca pod uslovom da je kod njega osnovan sindikat, po prethodno pokrenutoj inicijativi za početak pregovora radi njegovog zaključivanja koji će rezultirati postizanjem saglasnosti volja za zaključivanje takvog ugovora u predviđenom roku.

U slučaju da poslodavac odbija da zaključi kolektivni ugovor, sindikat može da inicira rešavanje spornih pitanja putem arbitraže u skladu sa članom 254. stav 2. Zakona o radu ili učešćem miritelja u skladu sa Zakonom o mirnom rešavanju radnih sporova ("Sl. glasnik RS", br. 125/2004 i 104/2009), pod uslovom da strane u sporu prihvate da spor reše na ovaj način.

Ukoliko učesnici kolektivnog ugovora kod poslodavca sporna pitanja ne reše putem mirnog rešavanja sporova i ne postignu saglasnost za njegovo zaključenje, tada poslodavac ima mogućnost da prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih uredi svojim Pravilnikom o radu, a ako ni to ne želi, primenjivaće se odredbe već zaključenih ugovora o radu.

S obzirom na to da se svaki ugovor, pa i kolektivni ugovor kod poslodavca zaključuje isključivo putem saglasnosti volja njegovih učesnika, može se reći da je on po svojoj prirodi dobrovoljnog karaktera i da nijednim pravnim aktom nisu predviđene bilo kakve sankcije za poslodavca koji ne započne ili "oteže" sa postupkom pregovaranja za zaključivanje takvog opšteg akta.

Međutim, imajući u vidu da je članom 254. stav 1. Zakona predviđeno da su "učesnici u zaključivanju kolektivnog ugovora dužni da pregovaraju", a da je članom 269. stav 1. Zakona, predviđeno je da je "U vršenju inspekcijuskog nadzora, inspektor rada ovlašćen da rešenjem naloži poslodavcu da u određenom roku otkloni utvrđene povrede zakona, opšteg akta i ugovora o radu", svojim odbijanjem da pregovara o zaključivanju kolektivnog ugovora sa predstavnicima sindikata poslodavac čini povredu člana 254. stav 1. Zakona, te da bi, postupajući po pisanom zahtevu sindikata - inspektor rada imao ovlašćenje da svojim rešenjem naloži poslodavcu da u određenom roku otkloni utvrđenu povredu zakona, odnosno da ga obaveže na pregovor sa predstavnicima zaposlenih. Međutim, i pored pristanka na pregovore, na zaključivanje takvog opšteg akta poslodavca niko, niti uz bilo kakve sankcije nema mogućnost da obaveže.